

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 10 березня 2017 р.

№ 138

Київ

Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту

Відповідно до частин [п'ятої](#), [десятої](#) та [чотирнадцятої](#) статті 32 Кодексу цивільного захисту України Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити такі, що додаються:

[Порядок створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку;](#)

[Порядок використання у мирний час захисних споруд цивільного захисту для господарських, культурних і побутових потреб;](#)

[Типовий договір оренди захисних споруд цивільного захисту.](#)

2. Визнати такими, що втратили чинність, постанови Кабінету Міністрів України згідно з [переліком](#), що додається.

Прем'єр-міністр України В.ГРОЙСМАН

Інд. 75

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України

від 10 березня 2017 р. № 138

ПОРЯДОК

створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту (далі - захисні споруди), у тому числі споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів, та ведення його обліку.

2. Дія цього Порядку не поширюється на захисні споруди, які входять до складу запасних пунктів управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, а також споруди, призначені для укриття особового складу військових підрозділів Збройних Сил, Національної гвардії, інших утворених відповідно до законів військових формувань.

3. Терміни, що вживаються у цьому Порядку, мають таке значення:

балансоутримувач захисної споруди - власник захисної споруди або юридична особа, яка утримує її на балансі;

будівництво захисних споруд - нове будівництво, реконструкція, реставрація та капітальний ремонт захисних споруд. Будівництво захисних споруд здійснюється відповідно до

вимог [Кодексу цивільного захисту України](#), державних будівельних норм, державних стандартів і правил щодо впровадження інженерно-технічних заходів цивільного захисту з урахуванням забезпечення їх доступності для інвалідів та інших маломобільних груп населення;

утримання захисних споруд - комплекс заходів організаційного, матеріально-технічного, інженерного, фінансового та іншого характеру, що спрямовані на забезпечення готовності захисних споруд до використання за призначенням;

фонд захисних споруд - сукупність усіх захисних споруд та інших споруд, що можуть бути використані для укриття населення.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в [Кодексі цивільного захисту України](#).

Створення фонду захисних споруд

4. Фонд захисних споруд створюється міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, районними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання відповідно до [Кодексу цивільного захисту України](#).

5. Потреби в захисних спорудах визначаються:

на мирний час - у планах реагування на надзвичайні ситуації, що розробляються у масштабі галузі, Автономної Республіки Крим, області, міста, району, району у місті, суб'єкта господарювання; розділах інженерно-технічних заходів цивільного захисту схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів, схем планування окремих частин Автономної Республіки Крим, областей (районів), генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій, схемах інженерно-технічних заходів цивільного захисту детальних планів території (далі - розділи (схеми) інженерно-технічних заходів цивільного захисту містобудівної документації) на мирний час; розділах інженерно-технічних заходів цивільного захисту проектної документації об'єктів будівництва;

на особливий період - у планах цивільного захисту на особливий період, що розробляються у масштабі галузі, Автономної Республіки Крим, області, міста, району, району у місті, суб'єкта господарювання, який продовжує роботу у воєнний час та який віднесено до категорії цивільного захисту; розділах (схемах) інженерно-технічних заходів цивільного захисту містобудівної документації на особливий період, розділах інженерно-технічних заходів цивільного захисту проектної документації об'єктів будівництва.

Під час визначення потреб враховується технічний стан наявних захисних споруд, а також наявність і технічний стан споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів.

6. Створення фонду захисних споруд здійснюється шляхом:

реалізації положень розділів (схем) інженерно-технічних заходів цивільного захисту містобудівної та проектної документації об'єктів будівництва у частині будівництва (приспосовування) захисних споруд;

комплексного освоєння підземного простору міст та інших населених пунктів для розміщення в ньому споруд соціально-побутового, виробничого та господарського призначення, що можуть бути використані для укриття населення як споруди подвійного призначення та найпростіші укриття;

обстеження та взяття на облік підземних і наземних будівель і споруд, гірських та інших виробків і підземних порожнин для встановлення можливості їх використання для укриття населення як споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів;

будівництва в особливий період швидкоспоруджуваних захисних споруд та найпростіших укриттів.

7. Для встановлення можливості використання для укриття населення як споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів обстежують:

підземні переходи між станціями (транспортні, станцій метрополітену);

тунелі (станції метрополітену, автодорожні, магістральні, пішохідні);

підземні склади;

споруди котлованного типу (автостоянки, паркінги, гаражі, підземні торговельні центри, підприємства громадського харчування, магазини);

колишні оборонні об'єкти та бази;

підземні гірські виробки, печери та інші підземні порожнини різного призначення;

підвальні, цокольні і перші поверхи об'єктів цивільного і промислового призначення;

інші об'єкти, що за своїми технічними характеристиками та захисними властивостями можуть бути використані для укриття населення.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, обласні, районні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, органи місцевого самоврядування відповідно до визначених повноважень можуть утворювати постійні або тимчасові комісії з обстеження будівель і споруд, що належать до сфери їх управління, для встановлення можливості їх використання для укриття населення як споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів.

8. В особливий період нарощування фонду захисних споруд здійснюється шляхом будівництва швидкоспоруджуваних захисних споруд та найпростіших укриттів відповідно до завдань цивільного захисту, передбачених у планах цивільного захисту на особливий період міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, районних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, органів місцевого самоврядування.

Утримання фонду захисних споруд

9. Утримання фонду захисних споруд у готовності до використання за призначенням здійснюється їх балансоутримувачами.

У разі використання однієї захисної споруди кількома суб'єктами господарювання вони беруть участь в її утриманні відповідно до договорів, укладених з балансоутримувачем захисної споруди.

10. Балансоутримувач забезпечує утримання захисних споруд, конструкцій і обладнання, а також підтримання їх у стані, необхідному для приведення їх у готовність до використання за призначенням у строк, визначений паспортом захисної споруди, але не більше 12 годин.

11. Вимоги щодо утримання та експлуатації захисних споруд визначаються МВС.

12. Здійснення контролю за готовністю захисних споруд цивільного захисту до використання за призначенням забезпечує ДСНС разом з відповідними органами та підрозділами цивільного захисту, місцевими держадміністраціями.

13. У разі приватизації (корпоратизації) державного (комунального) підприємства, на балансі якого перебувають захисні споруди, уповноважений орган управління захисної споруди проводить заходи, спрямовані на визначення їх балансоутримувачів та укладення з ними договорів про утримання (зберігання) захисних споруд.

14. У разі банкрутства (ліквідації) балансоутримувача захисних споруд державної та комунальної форми власності, а також виявлення безхазяйних захисних споруд органи місцевого самоврядування за погодженням з місцевими держадміністраціями, а також центральними органами виконавчої влади, у сфері управління яких перебувають захисні споруди державної форми власності, приймають рішення про їх подальше використання.

Облік фонду захисних споруд

15. Обліку підлягають усі захисні споруди, споруди подвійного призначення та найпростіші укриття на території України незалежно від форми власності.

16. Облік фонду захисних споруд ведеться у паперовому та електронному вигляді.

17. Облік фонду захисних споруд здійснюють їх балансоутримувачі.

18. Паперовий облік фонду захисних споруд здійснюється шляхом складення паспорта захисної споруди, облікової картки захисної споруди, ведення книги обліку захисних споруд і книги обліку споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів, зразки яких визначаються МВС.

19. Для забезпечення ведення обліку захисних споруд МВС запроваджує систему їх нумерації (присвоєння облікових номерів) та надає рекомендації щодо організації міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, районними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, органами місцевого самоврядування обліку фонду захисних споруд.

Спорудам подвійного призначення та найпростішим укриттям облікові номери не присвоюються.

20. Паспорт та облікова картка захисної споруди складаються балансоутримувачем після прийняття в експлуатацію завершеної будівництвом захисної споруди або за результатами її технічної інвентаризації як об'єкта нерухомого майна.

Облікова картка складається у трьох примірниках.

21. З метою присвоєння захисній споруді облікового номера балансоутримувач захисних споруд подає районним, районним у м. Києві та Севастополі держадміністраціям, органам місцевого самоврядування, до повноважень яких належать питання створення та обліку захисних споруд на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць, три примірники карток, оригінали та дві завірені ними копії паспорта на кожну захисну споруду.

22. У разі присвоєння захисній споруді облікового номера один примірник картки та оригінал паспорта з відповідною відміткою повертаються балансоутримувачу, другий примірник картки та копія паспорта залишаються у районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністраціях, органах місцевого самоврядування, третій примірник картки та копія паспорта надсилаються Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям для організації ведення обліку фонду захисних споруд на території відповідних територіально-адміністративних одиниць.

Для організації ведення обліку захисних споруд на галузевому рівні балансоутримувач захисних споруд, що перебувають у державній власності, подає міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, у сфері управління яких перебувають захисні споруди, копії паспортів та карток з відмітками про присвоєння захисним спорудам облікових номерів.

23. ДСНС веде загальнодержавний електронний облік захисних споруд.

Електронний облік захисних споруд є спеціальним програмним забезпеченням, яке призначене для збирання, обробки та зберігання інформації про захисні споруди незалежно від форми власності і формується на підставі даних документального обліку захисних споруд.

З метою актуалізації електронного обліку захисних споруд, який веде ДСНС, її територіальні органи здійснюють щороку до 1 листопада звірку з документальним обліком захисних споруд, що веде Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації подають щороку до 1 грудня ДСНС узагальнену інформацію про наявний фонд захисних споруд у паперовому та електронному вигляді.

24.

Надання грифа обмеження доступу інформації про фонд захисних споруд здійснюється відповідно до законодавства.

25. З метою уточнення даних щодо обліку захисних споруд, їх технічного стану міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, районні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, органи місцевого самоврядування організують проведення технічної інвентаризації захисних споруд як об'єктів нерухомого майна в порядку, визначеному Мінрегіоном.

26. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, районні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, органи місцевого самоврядування, до повноважень яких належать питання створення та обліку захисних споруд на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць, а також ДСНС та її територіальні органи створюють загальнодоступні інформаційні ресурси і забезпечують надання та оприлюднення інформації про фонд захисних споруд з дотриманням вимог законодавства про доступ до публічної інформації.

27. Зняття захисних споруд з обліку фонду захисних споруд здійснюється міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, районними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, органами місцевого самоврядування після їх виключення за погодженням з ДСНС з фонду захисних споруд.

Вимоги щодо визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість, для прийняття міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, районними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, органами місцевого самоврядування рішень щодо виключення за погодженням з ДСНС захисних споруд з фонду таких споруд визначає МВС.

Зняття захисних споруд з електронного обліку захисних споруд здійснюється ДСНС та її територіальними органами, що ведуть електронний облік на відповідних територіях, після зняття захисних споруд з паперового обліку фонду захисних споруд.

У разі встановлення Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, районними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями, органами місцевого самоврядування потреби у захисних спорудах виключення захисних споруд з фонду таких споруд здійснюється з одночасним поповненням фонду захисних споруд.

ЗАТВЕРДЖЕНО

постановою Кабінету Міністрів України
від 10 березня 2017 р. № 138

ПОРЯДОК

використання у мирний час захисних споруд цивільного захисту для господарських, культурних і побутових потреб

1. Цей Порядок встановлює вимоги до використання у мирний час захисних споруд цивільного захисту (далі - захисні споруди) для господарських, культурних і побутових потреб (далі - потреби суб'єкта господарювання).

2. Дія цього Порядку не поширюється на захисні споруди, що перебувають у постійній готовності до використання за призначенням, а саме: у яких розташовано пункти управління; призначені для укриття працівників суб'єктів господарювання, що мають об'єкти підвищеної небезпеки; розташовані в зонах спостереження атомних електростанцій та призначені для укриття населення під час радіаційних аварій.

3. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в [Кодексі цивільного захисту України](#).

4. Захисні споруди можуть використовуватися у мирний час для потреб суб'єкта господарювання за умови приведення їх у готовність до використання за призначенням у строк, визначений паспортом захисної споруди, але не більше 12 годин.

Захисні споруди можуть передаватися у мирний час в оренду для задоволення потреб суб'єкта господарювання із збереженням цільового призначення таких споруд.

Використання для потреб суб'єкта господарювання захисних споруд державної власності, що перебувають на балансі суб'єктів господарювання приватної форми власності, здійснюється з урахуванням вимог законодавства у сфері управління об'єктами державної власності.

5. Захисні споруди можуть використовуватися для потреб суб'єкта господарювання як:

виробничі приміщення, віднесені в установленому порядку за показником вибухопожежної та пожежної небезпеки до категорій Г і Д, у яких проводяться роботи, не пов'язані з технологічними процесами, внаслідок яких виділяються шкідливі рідини, пари і гази, небезпечні для людей, і які не потребують природного освітлення (крім захисних споруд, розміщених у житлових будинках та у будинках і спорудах громадського призначення);

складські приміщення, віднесені в установленому порядку за показником вибухопожежної та пожежної небезпеки до категорій Г і Д, для зберігання майна і матеріалів (у вбудованих захисних спорудах виключно за наявності окремого входу);

приміщення для розміщення аварійних (ремонтних) та чергових служб;

допоміжні (підсобні) приміщення закладів охорони здоров'я;
гаражі або стоянки автомобілів та автокарів (якщо це передбачено проектом будівництва захисної споруди і не потребує перепланування її основних і допоміжних приміщень);
приміщення для проведення навчальних занять;
заклади культури;
виставкові зали;
приміщення для торгівлі і громадського харчування (магазини, зали їдалень, буфети, кафе тощо);
спортивні приміщення (тири, зали для проведення спортивних занять);
приміщення для побутового обслуговування населення (ательє, пункти прокату, приймальні пункти тощо).

6. Суб'єкт господарювання під час використання захисної споруди для власних потреб забезпечує:

збереження захисних властивостей споруди як в цілому, так і окремих її елементів;
герметизацію та гідроізоляцію всієї захисної споруди;
збереження робочого стану інженерно-технічного та спеціального обладнання, засобів зв'язку та оповіщення;

належне утримання та експлуатацію захисної споруди відповідно до вимог, встановлених законодавством;

доступність захисної споруди для інвалідів та інших маломобільних груп населення.

7. У разі використання основних приміщень захисної споруди як виробничих та складських приміщень, гаражів або стоянок автомобілів чи автокарів допускається їх передача для зазначених цілей з розрахунку забезпечення розміщення у споруді людей, техніки та майна у кількості 50 відсотків розрахункової місткості без звільнення від техніки та майна, що у них перебуває. У такому разі розміщення і складування обладнання, майна, автомобілів та автокарів повинне здійснюватися з урахуванням забезпечення постійного вільного доступу до допоміжних приміщень споруди для їх огляду, обслуговування і ремонту інженерно-технічного обладнання.

Приміщення звільняється від техніки та майна протягом не більш як восьми годин у разі приведення захисної споруди у готовність до використання за призначенням.

8. Використання систем постачання повітря захисних споруд для потреб суб'єкта господарювання можливе тільки у режимі чистої вентиляції.

9. Обслуговування та ремонт інженерно-технічного і спеціального обладнання, засобів зв'язку та оповіщення, що розміщені в захисних спорудах, які використовуються для потреб суб'єкта господарювання, повинні здійснюватися в обсягах та у строки, визначені виробником.

10. Під час використання захисних споруд для потреб суб'єкта господарювання забороняється:
реконструкція, у тому числі перепланування приміщень, без розроблення проектної документації на реконструкцію або перепланування;

улаштування додаткових отворів (прорізів) у несучих та огорожувальних конструкціях, які знижують рівень захисних властивостей споруди;

демонтаж існуючого інженерно-технічного та спеціального обладнання;

порушення герметизації та гідроізоляції споруди;

застосування горючих синтетичних матеріалів під час оздоблення приміщень;

встановлення та експлуатація приладів і обладнання, не передбачених проектною документацією;

перекриття фарбуванням написів на інженерно-технічному та спеціальному обладнанні про найменування заводу-виробника, технічні характеристики та його призначення.

Забороняється також використання для потреб суб'єкта господарювання таких елементів інженерно-технічного та спеціального обладнання захисних споруд:

захисної дизельної електростанції та вентиляційних систем, які забезпечують її роботу;

фільтрів-поглиначів;

передфільтрів;

фільтрів для очищення повітря від окису вуглецю;

засобів регенерації повітря;

гравійних повітроохолоджувачів;

аварійних резервуарів для збору фекалій.

Елементи інженерно-технічного обладнання, що розміщені в протирадіаційних укриттях, можуть експлуатуватися без обмежень.

11. У разі пристосування захисної споруди для потреб суб'єкта господарювання дозволяється: спорудження тимчасових перегородок з негорючих і нетоксичних матеріалів, що легко знімаються та демонтуються у разі виникнення потреби у приведенні захисної споруди у готовність до використання за призначенням;

монтаж додаткових спеціальних систем життєзабезпечення (вентиляції, каналізації, водопостачання тощо), необхідних приладів та обладнання, а також систем протипожежного захисту згідно з встановленими вимогами до приміщень відповідного функціонального призначення за умови збереження захисних властивостей та проектних технічних характеристик захисної споруди.

Якщо для пристосування захисної споруди для потреб суб'єкта господарювання необхідно проводити реконструкцію, реставрацію або капітальний ремонт, вони здійснюються відповідно до вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, державних будівельних норм, державних стандартів і правил.